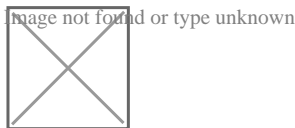

2 Δεκεμβρίου 2016

Ο ρόλος του αυτοκράτορα και το θέμα της γλώσσας στις Οικουμενικές Συνόδους (Δρ. Ιωάννης Ν. Λίλης Λέκτορας Δογματικής και Συμβολικής Θεολογίας της Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Ηρακλείου Κρήτης)

/ [Πεμπτούσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2gIfEU3>]

Στη Δύση πάντοτε συνέβαινε η ανάλογη τακτική. Ο Πελάγιος, ιδρυτής της δυτικής αιρέσεως του Πελαγιανισμού, του 400 μ.Χ., ήταν Βρεταννός μοναχός. Και μόνο το γεγονός ότι προερχόταν από άλλη γεωγραφική περιοχή εκτός Ρώμης, από τη Βρεταννία, ήταν αρκετό για να υποψιαστούμε ότι ήταν αιρετικός. Στο Βυζάντιο όμως συνέβαινε το εντελώς αντίθετο. Οι αιρετικοί ήταν πάντοτε από την ίδια περιοχή, από τη διοίκηση της Εκκλησίας και μάλιστα υψηλόβαθμοι κληρικοί· σχεδόν ποτέ δεν είχαμε λαϊκούς αιρετικούς.

Ο αυτοκράτορας

Τις Οικουμενικές Συνόδους τις συγκαλούσε πάντοτε ο αυτοκράτορας, ο οποίος τοποθετούνταν και Πρόεδρος της Συνόδου, εφόσον θεωρούσε το Χριστιανισμό βασικό συνεκτικό άξονα της αυτοκρατορίας. Είναι γνωστή η παρουσία του Μεγάλου Κωνσταντίνου στην Α΄ Οικουμενική Σύνοδο και η περίφημη φράση του πως είναι «ὁ ἐπίσκοπος τῶν ἔκτος καθεστάμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ», ενώ οι αρχιερείς είναι εκ «τῶν εἴσω τῆς Ἐκκλησίας», δηλαδή από το εσωτερικό της Εκκλησίας.[4] Η παρουσία του δεν θα πρέπει να εκληφθεί ως επιβολή της δημοσίας τάξεως μέσα στην εκκλησία εκ μέρους της τότε πολιτείας, γιατί η έννοια της «δημοσίας τάξεως» γεννήθηκε για πρώτη φορά στα αστικά κράτη της δύσεως, μετά τον 18ο αιώνα, όπου είχαν πρώτα εξασφαλισθεί τα γεωγραφικά σύνορα, και είναι άγνωστη σε μία αχανέστατη αυτοκρατορία, και θα πρέπει να εκληφθεί μόνο μέσα στο γενικότερο πνεύμα των δύο προαναφερθέντων συνεκτικών αξόνων, γλώσσας και χριστιανικού δόγματος. Σήμερα είναι αδιανόητη μία παρόμοια πρακτική από τον σύγχρονο πολιτειακό άρχοντα καθώς υπάρχουν εξασφαλισμένα γεωγραφικά σύνορα και ο σύγχρονος ανατολικός χριστιανισμός, δηλαδή η Ορθόδοξη Εκκλησία, ζει και αναπνέει στα πλαίσια του δυτικού πολιτισμού με τα γεωγραφικά κράτη. Υπάρχουν Σύνταγμα και Νόμοι του Κράτους που καθορίζουν ακριβώς τη θέση του κάθε θεσμού μέσα στις σύγχρονες κοινωνίες. Για τους βυζαντινούς το Σύνταγμα ήταν μόνο στρατιωτικό, του αυτοκράτορα, με μισθοφόρους πολεμιστές και ποτέ πολιτικό στην έννοια των σημερινών αστικών νόμων. Σήμερα, μετά τη Γαλλική

Επανάσταση, είναι μόνο πολιτικό.

Η ελληνική, ως επίσημη γλώσσα

Η επίσημη γλώσσα των Οικουμενικών Συνόδων ήταν μόνο η ελληνική. Μία αυτοκρατορία είναι πάντοτε πολυεθνική. Κατά τόπους οι διάφοροι λαοί μιλούσαν τις δικές τους γλώσσες, όμως επίσημα έπρεπε να είναι ελληνόφωνοι. Σήμερα αυτό δεν μπορεί να συμβεί, γιατί ήρθαν οι γεωγραφικές εκτάσεις, με κλειστά σύνορα, κατοχυρωμένα από το διεθνές Δίκαιο, οι οποίες διαμόρφωσαν και τις δικές τους γλώσσες, και η ελληνική γλώσσα έχασε την οικουμενικότητά της καθώς κλείστηκε και αυτή σε περιορισμένα, γεωγραφικά, σύνορα. Η μεγαλύτερη οικονομική δαπάνη της επικείμενης σύγχρονης Συνόδου είναι τα μεταφραστικά μέσα, κατά την ομολογία του ίδιου του Μητροπολίτου Γαλλίας κ.κ. Εμμανουήλ, καθώς οι επίσημες γλώσσες θα είναι τέσσερις ή πέντε. Η ελληνική πλέον είναι μία γλώσσα, όπως όλες οι άλλες, και όχι αυτή που κυριαρχεί σε ολόκληρη την οικουμένη, όπως συνέβαινε τότε.

Ο γάμος

Στα θέματα της ημερησίας διατάξεως της σημερινής Συνόδου βρίσκονται και τα κωλύματα του γάμου. Το συγκεκριμένο θέμα χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή. Ο γάμος μετά το 1833 έγινε για πρώτη φορά και ανθρώπινο δικαίωμα, ενώ μέχρι τότε ήταν μόνο εκκλησιαστικό χάρισμα και μυστήριο. Επειδή τα σύγχρονα κράτη δημιουργήθηκαν με βάση τις αρχές του γαλλικού διαφωτισμού, κορυφαία αρχή των οποίων είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα, όλα τα μέχρι τότε εκκλησιαστικά μυστήρια, μετά τη δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους έγιναν και ανθρώπινα δικαιώματα. Ο γάμος, η μοναχική κουρά, η χειροτονία, η μισθοδοσία του κληρικού, η εκκλησιαστική εκπαίδευση είναι σήμερα και βασικά ανθρώπινα δικαιώματα των εκκλησιαστικών προσώπων. Μία βυζαντινή Οικουμενική Σύνοδος ποτέ δεν θα έβαζε ως θέμα συζητήσεως τα κωλύματα του γάμου, ενώ σήμερα είναι αναγκασμένη από τα πράγματα να το θέσει, γιατί είναι ανθρώπινο δικαίωμα και των κληρικών, οι οποίοι ζητούν τον γάμο και ως πολίτες, όχι μόνο ως εκκλησιαστικά μέλη. Το 85% του ορθόδοξου κλήρου είναι έγγαμοι. Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι είναι η πρώτη φορά στην ιστορία του Ανατολικού Χριστιανισμού που έχουμε τόσους έγγαμους κληρικούς, οι οποίοι αυξήθηκαν ραγδαία μέσα στο νέο ελληνικό κράτος, όπου ο γάμος έγινε ανθρώπινο δικαίωμα. Στο βυζάντιο θεσπίστηκαν οι τρεις γάμοι, όχι όμως ως ανθρώπινο δικαίωμα, αλλά ως οικονομία εκ μέρους της εκκλησίας, όταν το ζήτησε συγκεκριμένος αυτοκράτορας, ώστε να προφυλαχθούν και θεραπευθούν τα ανθρώπινα πάθη. Τα λόγια του εκκλησιαστικού μυστηρίου, ειδικά του τρίτου γάμου, το δείχνουν πολύ καθαρά. Επίσης δεν πρέπει να βγει το βιαστικό συμπέρασμα ότι ο τρίτος γάμος

ίσχυε από τότε για όλους τους πιστούς, αλλά, τουλάχιστον τον πρώτο καιρό, για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, για τα πρόσωπα μόνο της αυτοκρατορικής αυλής. Η μετατροπή του γάμου και ως ανθρωπίνου δικαιώματος έφερε πλέον την παρουσία του σε ολόκληρο το εκκλησιαστικό σώμα.

(συνεχίζεται)

[4] Εύσεβίου, Εἰς τὸν βίον τοῦ μακαρίου Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως 4,24 PG 20,1172AB.